

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2016 r.

Prawne podsumowanie kwietnia 2016 r.

Niniejsze memorandum stanowi podsumowanie najważniejszych zmian w polskich przepisach prawnych z zakresu prawa handlowego, prawa własności przemysłowej, opłat sądowych oraz ochrony konkurencji i konsumentów które weszły w życie w kwietniu 2016 r.

PRAWO HANDLOWE

1 kwietnia 2016 r. częściowo weszła w życie ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy - Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 4), na podstawie której znowelizowano m.in. ustawę z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 oraz z 2014 r., poz. 265 i 1161), w tym:

- wprowadzono regulację, na podstawie której przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy, może nastąpić przy wykorzystaniu wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym;
- w przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wprowadzono regulację, która umożliwia przy wykorzystaniu wzorca dostępnego w systemie teleinformatycznym, zbycie udziału lub części udziału, podjęcie uchwały o zmianie adresu spółki, a także zmianę treści umowy spółki, w tym co do wysokości kapitału zakładowego spółki;
- wprowadzono regulację dotyczącą podwyższenia kapitału zakładowego dokonywanego po wpisie do rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy. Zgodnie z nową regulacją, takie podwyższenie może być pokryte wyłącznie wkładami pieniężnymi, jeżeli zmiany umowy spółki dokonano przy wykorzystaniu wzorca uchwały zmieniającej umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W przypadku, gdy zmiany umowy spółki dokonano w formie aktu notarialnego - także wkładami niepieniężnymi;
- powyższe zmiany mają na celu ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej, poprzez rozszerzenie katalogu czynności, których można dokonać za pomocą systemu teleinformatycznego. Dzięki temu przedsiębiorca będzie mógł załatwić większą ilość spraw drogą elektroniczną. Jednakże należy mieć na uwadze, iż dokonanie ww. czynności z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, wymaga użycia bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisu potwierdzonego profilem zaufanym ePUAP.

PRAWO WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ

15 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1615), na podstawie której znowelizowano ustawę z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 1410 oraz z 2015 r., poz. 1266 i 1505), w tym:

- wprowadzono nowy model postępowania, prowadzonego przez Urząd Patentowy, w sprawie udzielenia prawa ochronnego na znak towarowy, służący dostosowaniu polskiego systemu prawnego do rozwiązań obowiązujących w większości państw Unii Europejskiej;
- zrezygnowano z obowiązującego dotychczas „systemu badawczego” polegającego na badaniu każdego zgłoszenia znaku towarowego zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym, a także badaniu bezwzględnych oraz względnych przesłanek udzielania prawa ochronnego na znak towarowy;
- wprowadzono tzw. „system sprzeciwowy”. Na jego podstawie Urząd Patentowy dokona tylko badania formalno-prawnego zgłoszenia oraz sprawdzi, czy nie wystąpiły bezwzględne przeszkody udzielenia prawa ochronnego na znak towarowy. W przypadku ich niezaistnienia, Urząd Patentowy niezwłocznie dokona ogłoszenia w „Biuletynie Urzędu Patentowego” o zgłoszeniu znaku towarowego, co do którego nie stwierdzono braku warunków wymaganych do uzyskania prawa ochronnego na znak towarowy. Następnie w terminie 3 miesięcy od daty ww. ogłoszenia, uprawniony do wcześniejszego, (tj. dającego pierwszeństwo do korzystania) znaku towarowego lub wcześniejszego prawa osobistego lub majątkowego może wnieść sprzeciw wobec zgłoszenia znaku towarowego, jeśli stwierdzi, iż wystąpiła przyczyna stanowiąca względną przeszkodę rejestracji. Po bezskutecznym upływie terminu do wniesienia sprzeciwu, zostanie wydana decyzja o udzieleniu prawa ochronnego na znak towarowy;
- usunięto wymóg posiadania interesu prawnego (swego rodzaju celu prawnego) w unieważnieniu lub wygaszeniu prawa ochronnego na znak towarowy, który trzeba było wykazać. Powyższa zmiana niewątpliwie zatem wyeliminuje wiele sytuacji, w których ww. wymóg w znaczny sposób utrudniał lub uniemożliwiał uzyskanie rozstrzygnięcia w tego rodzaju sprawach;
- przyjęcie ww. „systemu sprzeciwowego” zapewne przyczyni się do znacznie szybszego udzielania praw ochronnych na znaki towarowe, gdyż Urząd Patentowy ograniczy się jedynie do badania formalno-prawnego zgłoszenia podmiotu ubiegającego się o udzielenie prawa ochronnego na znak towarowy oraz do oceny bezwzględnych przeszkód rejestracji znaku towarowego. Ponadto, powyższa zmiana wpłynie na większe

zharmonizowanie, w ramach systemu prawnego Unii Europejskiej, działalności urzędów krajowych do spraw własności przemysłowej.

OPLATY SĄDOWE

15 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 421) na podstawie której znowelizowano ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025, z późn. zm.), w ten sposób, iż:

- wprowadzono regulację, na podstawie której opłata stosunkowa w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych, pobierana od konsumenta albo osoby fizycznej prowadzącej gospodarstwo rodzinne wynosi 5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 złotych i nie więcej niż 1000 złotych. Wśród czynności bankowych wyróżnić można m.in. udzielanie kredytów, emitowanie bankowych papierów wartościowych, przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych, świadczenie usług płatniczych, wydawanie pieniądza elektronicznego, czy prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych. Podkreślić należy, iż wcześniejsze brzmienie przepisu zakładało, iż wobec wszystkich podmiotów dochodzących roszczeń wynikających z czynności bankowych zastosowanie miała zasada, iż przy roszczeniach tego typu maksymalna wysokość opłaty stosunkowej wynosi 1000 złotych, bez względu na status podmiotu, który dochodzi swoich praw przed sądem. Nowa regulacja niewątpliwie jest mniej korzystna dla przedsiębiorców, których nie będzie już obejmowało ograniczenie opłaty sądowej do 1000 zł w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych;
- powyższa zmiana, jak wynika z uzasadnienia do projektu nowelizacji, służy objęciu szczególną ochroną konsumentów, dochodzących roszczeń wynikających z czynności bankowych. Zazwyczaj podmioty te, w celu zaspokojenia ważnych potrzeb życiowych, w postaci np. zakupu mieszkania lub samochodu, muszą korzystać ze środków pieniężnych oferowanych przez banki, gdyż ich bieżące dochody nie pozwalają na poczynienie oszczędności wystarczających na zaspokojenie tych potrzeb. Szczególną ochroną, jak wynika z ww. uzasadnienia, należało objąć także producentów rolnych prowadzących gospodarstwa rodzinne, którzy w niektórych sytuacjach są zmuszeni korzystać z usług banków, aby zapewnić ciągłość działalności gospodarstwa rolnego.

OCHRONA KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

17 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1634), na podstawie której znowelizowano m.in. ustawę z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 184 i 1618), w tym m.in.:

- wprowadzono regulację, na podstawie której zakazano stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego; Wskazać należy, iż ww. artykuł stanowi jedynie, że niedozwolone postanowienia umowne, nieuzgodnione indywidualnie, nie wiążą konsumenta. Natomiast nie zawiera on wprost wyrażonego zakazu ich stosowania. Wprowadzenie ww. zakazu do nowelizowanej ustawy definiuje zakres działania bezprawnego, przez co umożliwia nakładanie kar pieniężnych za jego złamanie;
- przyznano Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej Prezes Urzędu) uprawnienie do wydawania decyzji o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolony i zakazującej jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi, iż doszło do zastosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych. W ww. decyzji Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu. W szczególności może zobowiązać przedsiębiorcę do poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca zawierającego klauzulę abuzywną, o uznaniu za niedozwolone postanowienia tego wzorca, a także zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. Przy czym ustawodawca zaznaczył, iż ww. środki powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków;

Podkreślić należy, iż dotychczas to sąd orzekał o uznaniu danego postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, a dopiero w oparciu o prawomocne orzeczenie sądu Prezes Urzędu dokonywał wpisu takiego postanowienia do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Jak wynika z uzasadnienia do projektu nowelizacji, poprzednie rozwiązanie nie zapewniało skutecznej eliminacji niedozwolonych postanowień wzorców umów z obrotu, a jedynie powodowało masowe wnoszenie powództw o stwierdzenie abuzywności klauzul przez podmioty działające w tym zakresie głównie w celach zarobkowych, w szczególności przez organizacje quasi-konsumenckie;

- wprowadzono regulację, zgodnie z którą prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego. Ww. decyzja odnosi także skutek wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji;
- przyznano Prezesowi Urzędu uprawnienie do nieodpłatnego publikowania w publicznej radiofonii i telewizji, w formie i czasie uzgodnionymi z właściwą jednostką publicznej radiofonii i telewizji, komunikatów dotyczących zachowań lub zjawisk mogących stanowić istotne zagrożenie dla interesów konsumentów. Prezes Urzędu uzyskał także

uprawnienie do bezpłatnego publikowania informacji, co do których zostało wydane postanowienie w przedmiocie podania do publicznej wiadomości informacji o zachowaniu przedsiębiorcy, które może spowodować znaczne straty lub niekorzystne skutki dla szerokiego kręgu konsumentów i jego prawdopodobnych skutkach. Powyższe niewątpliwie pozwoli na uzyskanie przez konsumenta szybkiej informacji o ewentualnych zachowaniach przedsiębiorców, które mogłyby zagrażać jego interesom;

- przyznano Prezesowi Urzędu uprawnienie do przedstawienia poglądu w indywidualnej sprawie przed sądem powszechnym, jeżeli uzna, iż przemawia za tym interes publiczny;
- zobowiązano Prezesa Urzędu do publikowania na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w całości treści decyzji wydawanych na podstawie przepisów ustawy, z zastrzeżeniem, że publikacja uzasadnienia nie obejmuje tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych informacji podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów. Publikacja powinna być opatrzona informacją, czy decyzja jest prawomocna;
- rozszerzono katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, poprzez uwzględnienie w nim proponowania konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru;
- wprowadzono regulację, na podstawie, której w celu uzyskania informacji mogących stanowić dowód w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, kontrolujący ma prawo podjęcia czynności zmierzających do zakupu towaru. Powyższe oznacza, że Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów będzie mógł wysłać do przedsiębiorcy tzw. „tajemniczego klienta”. Jednakże podjęcie takiego działania będzie wymagało uprzedniej zgody Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, udzielonej na wniosek Prezesa Urzędu.

W przypadku jakichkolwiek pytań bądź wątpliwości, pozostają do Państwa dyspozycji.

Z wyrazami szacunku,

Maciej Szulikowski

radca prawny i partner zarządzający

M. Szulikowski i Partnerzy Kancelaria Prawna

Niniejsze memorandum ma charakter wyłącznie informacyjny i jest przedmiotem praw autorskich M. Szulikowski i Partnerzy Kancelarii Prawnej.